

**een dag uit het
leven van
Caren van
Herwaarden**

Bach als arbeids- vitaminen

DOOR EDO DIJKSTERHUIS

Caren van Herwaarden in haar atelier

Caren van Herwaarden is bijzonder consciëntieus. Voordat zij zich aan haar kunst kan wijden, wil ze eerst alle regelingen uit de weg hebben. Omdat ze niet wordt vertegenwoordigd door een galerie, moet ze alles zelf doen. Vooral einde-loos veel e-mails beantwoorden. "Het hele circus rondom het maken van kunst wordt steeds groter naarmate je meer succes hebt", constateert ze. En succes heeft ze. Haar tekeningen, aquarellen en collages van menselijke en paarden, in een palet lavendel tussen namiddagzonoranje en roestbruin, zijn vrijwel altijd ergens in Nederland te zien. Zo had ze een grote tentoonstelling in de galerie van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en bereidt zij zich voor op de Papierbiënnale in Rijswijk.

Wanneer is alle logistiek gedaan en is het tijd om aan het werk te gaan?
"Ik vertrek meestal rond een uur of elf naar mijn atelier. Dat bevindt zich in de verbouwde Willem II-sigarenfabriek in Den Bosch, een halfuurtje fietsen vanaf

mijn huis. Het is een hoge, lichte ruimte op de bovenste verdieping. Meteen bij binnenkomst maak ik een espresso en zet ik Bach op."

Hoezo Bach?

"Bach is mijn arbeidsvitaminen, ik raak ervan in de juiste stemming. Bach is heel speels. Van hem heb ik leren aquarellen. Zijn muziek zit vol contrapunten en lagen, die je afzonderlijk kunt horen, maar die samen een melodie vormen. Hij heeft bovendien enorm veel lef. Hij begint bijvoorbeeld met één trompet, voegt er dan een orgel, violen en cello's aan toe, zodat het enorm groot en bombastisch wordt. Op het moment dat je denkt 'nu wordt het echt te veel', gooit hij er nog een schepje bovenop. Om er op het eind één hobo of sopraan strak overheen te leggen, waardoor al dat geluid achtergrond wordt. Dat is wat ik ook doe in mijn grotere werken, zoals die in het LUMC: heel veel laten zien en het toch stil krijgen. Het is de uitdaging om iets complex maar niet gecompliceerd te laten zijn, zodat je het als één beeld ervaart."

Wordt er ook andere muziek gedraaid in het atelier?

"Ja hoor. James Brown en salsa. Maar dat is voor de middag, na vier uur. Bach geeft me de geestelijke toestemming om te beginnen. Die andere muziek houdt de motor aan de gang."

Hoe ziet het atelier eruit?

"Het is tjokvol. Overal liggen boeken en hangen uitgeknipte plaatjes en ansichtkaarten. Er is veel te zien, ook voor mij: allemaal aanleidingen en associaties die me op ideeën brengen. Die veelheid heb

'OP INSPIRATIE GAAN ZITTEN WACHTEN, IS VOOR AMATEURS'

ik nodig. Als ik met één ding bezig ben, gaat het fout. Ik moet vanuit mijn ooghoeken van alles zien en onverwachts zijsporen kunnen inslaan. Ik maak mijn aquarellen op een tafel van bijna drie bij anderhalve meter. Als ik aan het werk ben, ligt die bezaaid met stapels papier, afgekeurde tekeningen en beeldjes die ik heb gemaakt van oude lakens.

FOTO: RUDOLFWILLENS

Soms ontstaan al improviserend onverwachte combinaties. Je doet de mooiste ontdekkingen door niet te netjes te zijn."

En wat doe je als je vast komt te zitten?

"Daan van Golden zei ooit: 'als je niet weet wat je moet maken, is het raadzaam om aan het werk te gaan'. Op inspiratie gaan zitten wachten, is voor amateurs. Ik ga op zo'n moment dertig rechterhanden tekenen en uitsnijden of vijftig linkerbenen. Die ledenmaten hangen in trossen aan de muur, bij wijze van beeldbank. Het maken van die ledenmaten is een soort spelen, het heeft geen gewicht. En dat geeft vrijheid."

Kijk je ter inspiratie wel eens terug naar ouder werk?

"Ja, en dan denk ik vaak: wow, wat goed, hoe heb ik dat ooit kunnen maken? Daar kan ik best down van raken. Als ik probeer mezelf te herhalen, wordt het altijd iets anders. Teruggrijpen op mijn eigen oude idioom geeft me wel een steuntje in de rug: dan hoeft ik niet blanco te beginnen."

Anatomie speelt een belangrijke rol in je werk. Doe je daar ook onderzoek naar?

"Anatomie is het huis waarin we wonen en waar we mee uitdrukken wat binnen die constructie zit: verlangens, agressie, dromen. Na de kunstacademie heb ik vier jaar in de anatomische collectie van de Leidse universiteit getekend. Ik kijk nog steeds veel naar middeleeuwse religieuze kunst, waarin het lichaam een instrument is om lijden of overgave uit te drukken. Een paar jaar geleden zijn paarden mijn werk binnengelopen. Door hen kan ik mijn onderwerp uitbreiden. Seksualiteit en de verwoestende drift die daarbij hoort, kun je moeilijk laten zien in beeldende kunst. Het wordt al snel pornografie. Maar als het wordt uitgebeeld door paarden, dan is het 'natuur'. Ik kijk eindeloos veel YouTube-filmpjes over paarden. *The top ten most beautiful horses in the world* bijvoorbeeld. Maar ik ben recent ook op bezoek geweest bij een hengstboer die zaad van zijn topdressuurpaarden te koop aanbiedt. Fascinerend vind ik die commercialisering van lust en driften. Paarden spelen de hoofd-

rol in mijn werk voor de Papierbiënnale, die 'Animal Farm' als thema heeft."

Hoe ga je om met de deadlines voor dit soort tentoonstellingen?

"Deadlines kunnen beslissingen bespoedigen. Ik kan soms lang twifelen over werk, maar als er tijdsdruk is, moet ik óf door óf kappen. Dat dingen op de spits worden gedreven, kan helpen."

Wanneer weet je of een werk af is?

"Soms weet ik het gewoon: dit is iets bijzonders. Maar een kunstenaar is minstens zo conservatief als haar publiek. Als ik niet herken wat ik heb gemaakt, wijs ik het af. Ik heb echter geleerd het werk dan even opzij te leggen. Soms neem ik het mee naar huis en hang ik het op in de keuken, waar ik vaak langs loop. Als het blijft hangen dan kan ik het toelaten. Dan accepteer ik het als een goed werk, een werk van mij."

→ Werk van Caren van Herwaarden is t/m 17 november te zien in de Papierbiënnale 2024: 'Animal Farm' in Museum Rijswijk, museumrijswijk.nl; cvanherwaarden.nl